



Österbottens svenska producentförbund r.f.

Handelsplanaden 16 B, 65100 Vasa

☎ (06) 318 9200

e-post: fornamn.efternamn@slc.fi

Miljöministeriet och jord- och skogsbruksministeriet

VN/25123/2024

kirjaamo.ym@gov.fi

UTLÅTANDE OM FINLANDS UTKAST TILL RESTAURERINGSPLAN

Österbottens svenska producentförbund r.f. (ÖSP) fungerar som intressebevakningsorganisation för de österbottniska jord- och skogsbrukarna och har ca 5 100 medlemmar fördelat på 32 lokalavdelningar. ÖSP har tagit del av utkastet till Finlands restaureringsplan och konstaterar följande:

Allmänna synpunkter

ÖSP anser att de ramvillkor som fastställts för beredningen av den nationella restaureringsplanen utgör en viktig och i grunden god utgångspunkt. Särskilt principerna om **frivillighet, kostnadseffektivitet, nationellt handlingsutrymme samt tryggheten av livsmedelsproduktionen och jord- och skogsbrukets verksamhetsförutsättningar** måste genomsyra såväl den slutliga planen som dess genomförande.

ÖSP anser dock att planutkastet på flera punkter riskerar att avvika från dessa principer. Åtgärderna får inte utvecklas till nya indirekta skyddsprogram eller till detaljstyrning av markanvändningen. Restaureringsförordningen bör genomföras på ett sätt som respekterar äganderätten och säkerställer att åtgärder på privat mark även i praktiken bygger på markägarens frivilliga deltagande.

ÖSP betonar dessutom behovet av en betydligt bättre bedömning av planens samhällsekonomiska konsekvenser. Effekterna på livsmedelsproduktion, virkesförsörjning, bioekonomi, sysselsättning, konkurrenskraft, markvärden och privata markägares verksamhetsförutsättningar måste klarläggas innan långtgående mål och åtgärder fastställs.

Jordbruksekosystem och tryggad livsmedelsproduktion

För ÖSP är det centralt att restaureringsplanen genomförs på ett sätt som **tryggar den aktiva livsmedelsproduktionen**. Restaureringsförordningen förutsätter uttryckligen att hållbar livsmedelsproduktion samt landsbygdsens sociala och ekonomiska behov beaktas. Detta måste också tydligt avspeglas i de nationella åtgärderna.

ÖSP stöder Finlands linje att inte använda indikatorn för lagret av organiskt kol i mineraljordar på åkermark. Indikatorn lämpar sig dåligt för finländska förhållanden och möjligheterna att påverka den i positiv riktning på nationell nivå är begränsade.

ÖSP ser likaså positivt på principen att **torvåkrar i aktiv livsmedelsproduktion som huvudregel inte ska återvätas**. Återvätning och uttag av jordbruksmark ur produktion måste vara frivilligt för jordbrukaren och markägaren. Förordningens flexibilitet bör utnyttjas fullt ut så att restaureringsåtgärder i första hand kan riktas till områden där konsekvenserna för livsmedelsproduktion och råvaruförsörjning är mindre.



Österbottens svenska producentförbund r.f.

Handelsplanaden 16 B, 65100 Vasa

☎ (06) 318 9200

e-post: fornamn.efternamn@slc.fi

Definitionen och avgränsningen av organisk jord är samtidigt av stor betydelse för vilka arealer som i praktiken omfattas. Definitionen bör utformas så att aktiv jordbruksproduktion inte i onödan berörs och så att konsekvenserna för markägare och produktion beaktas innan målnivåerna fastställs.

När det gäller åtgärder för jordbruksfåglar, gräsmarksfjärilar och landskapselement med hög biologisk mångfald kan ÖSP i huvudsak godta den föreslagna inriktningen, förutsatt att åtgärderna genomförs genom **frivilliga och tillräckligt attraktiva incitament**, inte genom nya skyldigheter för jordbrukarna. Detsamma gäller restaureringsåtgärder på dränerade torvjordar. Frivilligheten för markägaren bör framgå ännu tydligare av den slutliga planen.

ÖSP ser särskilt positivt på att bete med tamdjur föreslås främjas genom incitament och andra frivilliga styrmedel. Naturbete och betesdrift kan samtidigt bidra till den biologiska mångfalden och stärka förutsättningarna för djurhållning. Informationsstyrning, rådgivning och ekonomiska incitament är generellt att föredra framför bindande reglering.

Även avrinningsområdesplanering kan vara ett ändamålsenligt verktyg för att samordna vattenvård, jord- och skogsproduktion, klimatåtgärder och biologisk mångfald. Sådan planering får emellertid inte utvecklas till ett tvingande styrmedel för enskilda markägare.

Skogsbruket

Flera avgörande frågor för skogsbruket är fortfarande öppna, särskilt klassificeringarna och arealerna för omfattande skogliga livsmiljötyper såsom västlig taiga. Finland bör fullt ut använda det nationella handlingsutrymmet och utgå från finländska förhållanden och ett aktuellt kunskapsunderlag. Den kostnads- och nyttoavvägning som tillämpas på omfattande myrlivsmiljöer bör också tillämpas på stora skogliga livsmiljötyper.

ÖSP motsätter sig att restaureringsplanen leder till ökad detaljstyrning av skogsbruket. Naturvård i ekonomiskogar bör i första hand främjas genom frivillighet, rådgivning, certifiering och ekonomiska incitament. Regional planering får inte begränsa skogsägarens rätt att själv planera sitt skogsbruk.

ÖSP är särskilt kritiskt till förslag om striktare regler för dikning, krav på hyggesfritt skogsbruk, begränsningar av förnyelseavverkning eller andra nya detaljkrav i skogslagen. Vid iståndsättningsdikning bör anmälningsförfarande prioriteras framför tillståndsplikt. Däremot understöder ÖSP frivilliga verktyg såsom METSO och Helmi samt bättre rådgivning, forskning och kunskapsunderlag, förutsatt att tillräcklig finansiering tryggas.

Icke-försämringsskyldigheten

Icke-försämringsskyldigheten är en av förordningens mest problematiska delar. ÖSP anser att **normalt bedrivande av jord- och skogsbruk inte bör betraktas som en betydande försämring**. Tillämpningen får inte leda till oskäliga krav på ekologisk kompensation eller indirekt "grått skydd". Frivilligheten, äganderätten och markägarnas rättssäkerhet måste tryggas.



Österbottens svenska producentförbund r.f.

Handelsesplanaden 16 B, 65100 Vasa

☎ (06) 318 9200

e-post: fornamn.efternamn@slc.fi

Finansiering och konsekvenser

ÖSP anser att kostnader, finansiering och samhällsekonomiska konsekvenser måste klarläggas bättre innan långtgående mål fastställs. **CAP-medel och annan jordbruksfinansiering får inte betraktas som en allmän finansieringskälla för restaurering**, utan måste tryggas för jordbrukets egna mål.

Frivilliga marknader för naturvärden, skatteincitament och ersättningsmodeller kan vara positiva. Däremot bör nya avgifter och bindande ekologisk kompensation undvikas. Jord- och skogsbruksstöd får inte heller klassificeras som skadliga för den biologiska mångfalden utan att deras samlade samhällsnytta och betydelse för näringarnas verksamhetsförutsättningar beaktas.

Sammanfattning

ÖSP betonar att den nationella restaureringsplanen ska genomföras med **frivillighet, kostnadseffektivitet och nationellt handlingsutrymme** som utgångspunkt. Aktiv livsmedelsproduktion ska tryggas och restaurering av jordbruksmark ska bygga på markägarens frivillighet. Skogsbruket får inte utsättas för ny detaljstyrning, och normalt jord- och skogsbruk ska inte betraktas som betydande försämring.

Planens åtgärder måste föregås av tillräckliga konsekvensbedömningar och en trovärdig finansiering. Kostnaderna får inte överföras på jord- och skogsbrukets verksamhetsutövare eller finansieras genom att medel avsedda för jordbrukets egna mål omdirigeras.

ÖSP understryker att restaureringsmålen måste förenas med **en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion, ett aktivt och lönsamt skogsbruk, stark äganderätt och en livskraftig landsbygd**.

Vasa 27 augusti 2026

Tomas Långgård
Ordförande
Österbottens svenska producentförbund r.f.

Susanne West
Verksamhetsledare
Österbottens svenska producentförbund r.f.